

Briuselis, 2018 m. vasario 27 d.
Rev1

PRANEŠIMAS SUINTERESUOTOSIOMS ŠALIMS

JUNGTINĖS KARALYSTĖS IŠSTOJIMAS IR ES VARTOTOJŲ APSAUGOS IR KELEIVIŲ TEISIŲ TAISYKLĖS

2017 m. kovo 29 d. Jungtinė Karalystė pranešė apie savo ketinimą išstoti iš Sąjungos pagal Europos Sąjungos sutarties 50 straipsnį. Tai reiškia, kad jei ratifikuotame susitarime dėl išstojimo¹ nebus nustatyta kita data, nuo 2019 m. kovo 30 d. (išstojimo dienos) 00.00 val. Vidurio Europos laiku Jungtinei Karalystei nebebus taikoma Sąjungos pirminė ir antrinė teisė.² Tuomet Jungtinė Karalystė taps trečiaja šalimi³.

Pasirengti išstojimui turi ne tik ES ir nacionalinės institucijos, bet ir privatūs subjektai.

Atsižvelgiant į didelį netikrumą, visų pirma susijusį su galimo susitarimo dėl išstojimo turiniu, susijusioms suinteresuotosioms šalims primenamos teisinės pasekmės, į kurias reikės atsižvelgti Jungtinei Karalystei tapus trečiaja šalimi.

Atsižvelgiant į visas pereinamojo laikotarpio priemones, kurios gali būti įtrauktos į galimą susitarimą dėl išstojimo, nuo išstojimo dienos Jungtinei Karalystei nebetaikomos bendrosios ES vartotojų teisės taisyklės (pvz., Nesąžiningos komercinės veiklos direktyva⁴, Vartotojų teisių direktyva⁵, Nesąžiningų sutarčių sąlygų direktyva⁶, Vartojimo

¹ Šiuo metu vyksta derybos su Jungtine Karalyste dėl susitarimo dėl išstojimo sudarymo.

² Be to, pagal Europos Sąjungos sutarties 50 straipsnio 3 dalį Europos Vadovų Taryba, susitarusi su Jungtine Karalyste, gali vieningai nuspręsti, kad Sutartis nustos galioti vėliau.

³ Trečioji šalis – šalis, kuri nėra ES narė.

⁴ 2005 m. gegužės 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2005/29/EB dėl nesąžiningos įmonių komercinės veiklos vartotojų atžvilgiu vidaus rinkoje ir iš dalies keičianti Tarybos direktyvą 84/450/EEB, Europos Parlamento ir Tarybos direktyvas 97/7/EB, 98/27/EB bei 2002/65/EB ir Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 2006/2004 (Nesąžiningos komercinės veiklos direktyva) (OL L 149, 2005 6 11, p. 22).

⁵ 2011 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/83/ES dėl vartotojų teisių, kuria iš dalies keičiamos Tarybos direktyva 93/13/EEB ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 1999/44/EB bei panaikinamos Tarybos direktyva 85/577/EEB ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 97/7/EB (OL L 304, 2011 11 22, p. 64).

⁶ 1993 m. balandžio 5 d. Tarybos direktyva 93/13/EEB dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais (OL L 95, 1993 4 21, p. 29).

prekių pardavimo ir garantijų direktyva⁷, Kelionių paketų direktyva⁸, žr. toliau 1 ir 2 skirsnius) ir ES keleivių teisių teisės aktai (žr. toliau 3 skirsnį)⁹.

Pagrindinės to pasekmės:

1. PREKĖS IR PASLAUGOS, KURIAS VARTOTOJAI ES ĮSIGYJA IŠ JUNGTINĖJE KARALYSTĖJE ĮSISTEIGUSIŲ PREKIAUTOJŲ¹⁰

Išstojimo dieną ar po išstojimo dienos vartotojai ES gali pirkti produktus arba paslaugas iš Jungtinėje Karalystėje įsisteigusių prekiautojų.

Remiantis ES teisės aktais, kai vartotojas sudaro sutartį su kitos šalies specialistu, kuris bet kuriomis priemonėmis nukreipia savo komercinę veiklą į šalį, kurioje yra vartotojo gyvenamoji vieta, sutarčiai paprastai taikoma šalies, kurioje yra nuolatinė vartotojo gyvenamoji vieta, teisė. Galima pasirinkti kitą teisę, bet tokiu atveju vartotojui turi būti užtikrinama apsauga, kurią jam suteikia nuolatinėje jo gyvenamojoje vietoje galiojanti teisė ir nuo kurios negali būti nukrypstama susitarime, sudarytame pagal pasirinktą teisę¹¹. Tuo pagrindu ES teismai ir toliau taikys ES vartotojų apsaugos taisykles, net jeigu prekiautojas yra įsisteigęs Jungtinėje Karalystėje. Visų pirma tai apima taisykles, nustatytas:

- Nesąžiningos komercinės veiklos direktyvoje¹²;
- Vartotojų teisių direktyvoje¹³;
- Nesąžiningų sutarčių sąlygų direktyvoje¹⁴;

⁷ 1999 m. gegužės 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 1999/44/EB dėl vartojimo prekių pardavimo ir susijusių garantijų tam tikrų aspektų (OL L 171, 1999 7 7, p. 12).

⁸ 2015 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2015/2302 dėl kelionės paslaugų paketų ir susijusių kelionės paslaugų rinkinių (OL L 326, 2015 12 11, p. 1).

⁹ Šis pranešimas nėra susijęs su konkrečiomis ES e. prekybos taisyklėmis, ypač 2000 m. birželio 8 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2000/31/EB dėl kai kurių informacinės visuomenės paslaugų, ypač elektroninės komercijos, teisinių aspektų vidaus rinkoje (Elektroninės komercijos direktyva) (OL L 178, 2000 7 17, p. 1).

¹⁰ Šis pranešimas nėra susijęs su kitais praktiniais tarpvalstybinio prekių ar paslaugų įsigijimo trečiojoje šalyse aspektais, pvz., ES taisyklėmis, susijusiomis su pridėtinės vertės mokesčiu, muitais ir importo ribojimais.

¹¹ 2008 m. birželio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 593/2008 dėl sutartinėms prievolėms taikytinos teisės (Roma I) 6 straipsnio 1 dalis (OL L 177, 2008 7 4, p. 6). Dėl šios bendrosios taisyklės išimčių žr. Reglamento (EB) Nr. 593/2008 6 straipsnio 2–4 dalis.

¹² 2005 m. gegužės 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2005/29/EB dėl nesąžiningos įmonių komercinės veiklos vartotojų atžvilgiu vidaus rinkoje ir iš dalies keičianti Tarybos direktyvą 84/450/EEB, Europos Parlamento ir Tarybos direktyvas 97/7/EB, 98/27/EB bei 2002/65/EB ir Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 2006/2004 (Nesąžiningos komercinės veiklos direktyva) (OL L 149, 2005 6 11, p. 22);

¹³ 2011 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/83/ES dėl vartotojų teisių (OL L 304, 2011 11 22, p. 64).

¹⁴ 1993 m. balandžio 5 d. Tarybos direktyva 93/13/EEB dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais (OL L 95, 1993 4 21, p. 29).

- Vartojimo prekių pardavimo ir garantijų direktyvoje¹⁵;
- Kainų žymėjimo direktyvoje¹⁶ ir
- Kelionių paketų direktyvoje¹⁷.

Jeigu kurios nors iš ES 27 valstybių narių vartotojas vienos iš ES 27 valstybių narių teisme pateiktą individualų ieškinį¹⁸ Jungtinėje Karalystėje įsisteigusiam prekiautojui, išstojimas neturės jokio poveikio nustatant tarptautinę jurisdikciją, jeigu prekiautojas savo veiklą nukreipė į valstybę narę, kurioje yra vartotojo gyvenamoji vieta¹⁹; šiais atvejais taikomos ES jurisdikcijos taisyklės, pagal kurias vartotojas gali prekiautoją paduoti į teismą vienoje iš ES 27 valstybių narių, kurioje yra vartotojo gyvenamoji vieta, neatsižvelgiant į tai, ar prekiautojas yra įsisteigęs ES ar trečiojoje šalyje.²⁰ Tačiau ES teismo sprendimo pripažinimui ir vykdymo užtikrinimui Jungtinėje Karalystėje ir atvirkščiai nuo išstojimo dienos bus taikomos nacionalinės taisyklės, galiojančios ES 27 valstybėse narėse ir Jungtinėje Karalystėje²¹.

Nuo išstojimo dienos ES teisės aktai, kuriais užtikrinama neteisminio ginčų sprendimo galimybė²² ir sudaromos palankesnės sąlygos siekti elektroninio ginčų sprendimo²³, Jungtinei Karalystei nebetaikomi, o Jungtinėje Karalystėje įsisteigusią prekiautoją atžvilgiu nebebus galima naudotis ES elektroninio ginčų sprendimo platforma.

¹⁵ 1999 m. gegužės 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 1999/44/EB dėl vartojimo prekių pardavimo ir susijusių garantijų tam tikrų aspektų (OL L 171, 1999 7 7, p. 12).

¹⁶ 1998 m. vasario 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 98/6/EB dėl vartotojų apsaugos žymint vartotojams siūlomų prekių kainas (OL L 80, 1998 3 18, p. 27).

¹⁷ 2015 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2015/2302 dėl kelionės paslaugų paketų ir susijusių kelionės paslaugų rinkinių (OL L 326, 2015 12 11, p. 1).

¹⁸ Nors tarpvalstybinis vartotojų bylinėjimasis vyksta santykinai retai, šis aspektas šiame pranešime aptariamas siekiant pateikti išsamią apžvalgą.

¹⁹ Vartojimo sutartims taikomi 2012 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1215/2012 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo 17 straipsnio 1 dalies a–c punktai (OL L 351, 2012 12 20, p. 1).

²⁰ 2012 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1215/2012 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo 18 straipsnio 1 dalis (OL L 351, 2012 12 20, p. 1).

²¹ Dėl procedūrų ir teismo procesų, tebevykstančių išstojimo dieną, ES siekia rasti sprendimus kai kuriems galimiems atvejams. Susijusius pagrindinius ES pozicijas dėl teismo bendradarbiavimo civilinėse ir komercinėse bylose principus galima rasti adresu https://ec.europa.eu/commission/publications/position-paper-judicial-cooperation-civil-and-commercial-matters_lt.

²² 2013 m. gegužės 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2013/11/ES dėl alternatyvaus vartotojų ginčų sprendimo (Direktyva dėl vartotojų AGS) (OL L 165, 2013 6 18, p. 63).

²³ 2013 m. gegužės 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 524/2013 dėl elektroninio vartotojų ginčų sprendimo (Reglamentas dėl vartotojų EGS) (OL L 165, 2013 6 18, p. 1).

Viešojo vykdymo užtikrinimo atžvilgiu (pvz., siekiant nutraukti komercinę veiklą) 2004 m. spalio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 2006/2004 dėl nacionalinių institucijų, atsakingų už vartotojų apsaugos teisės aktų vykdymą, bendradarbiavimo (Reglamentas dėl bendradarbiavimo vartotojų apsaugos srityje)²⁴ Jungtinei Karalystei nebetaikomas. Tai reiškia, kad nuo išstojimo dienos Jungtinės Karalystės institucijos nebeprivalės pagal ES teisės aktus bendradarbiauti tarpvalstybinėse bylose.

Be to, nuo išstojimo dienos Jungtinei Karalystei nebetaikomi ES teisės aktai, kuriais tam tikriems ES valstybių narių paskirtiems kompetentingiems subjektams suteikiama teisė pareikšti ieškinį dėl uždraudimo kitoje valstybėje nareje²⁵.

2. KELEIVIŲ APSAUGA NEMOKUMO ATVEJU (KELIONĖS PASLAUGŲ PAKETAS)

- Remiantis ES teisės aktais, ES įsisteigę kelionių paketų organizatoriai privalo teikti keliautojo sumokėtų sumų grąžinimo ir keliautojo repatrijavimo garantiją organizatoriaus nemokumo atveju²⁶. Ne ES įsisteigę organizatoriai, kurie parduoda ar siūlo kelionių paketus ES vartotojams arba kurie bet kuriomis priemonėmis nukreipia tokią veiklą į ES, privalo kiekvienoje valstybėje nareje, kurioje jie parduoda savo paslaugas, suteikti tokią apsaugą nemokumo atveju²⁷. Tačiau jeigu trečiojoje šalyje įsisteigęs organizatorius nesiūlo kelionių paketų vartotojams ES ir nenukreipia savo pardavimo veiklos į ES (pasyvioji prekyba), ES teisės aktai, kuriuose numatoma privaloma apsauga nemokumo atveju, netaikomi. Tai reiškia, kad tokiais atvejais ES teisės aktais suteikiama apsauga dėl nemokumo nuo išstojimo dienos nebus taikoma Jungtinėje Karalystėje įsisteigusių organizatorių nemokumo atveju.
- Nuo išstojimo dienos ES teisės aktai, kuriuose numatytas apsaugos nemokumo atveju, suteikiamos pagal organizatoriaus šalies reikalavimus, tarpusavio pripažinimas, nebetaikomi apsaugai nemokumo atveju, suteikiamai pagal Jungtinėje Karalystėje galiojančius reikalavimus²⁸. Tai reiškia, kad nuo išstojimo dienos Jungtinėje Karalystėje suteikiama apsauga nemokumo atveju nebeatitinka reikalavimų apsaugai kelionių paketų organizatorių nemokumo atveju, nustatytų Direktyvos (ES) 2015/2302 17 straipsnyje.

²⁴ OL L 364, 2004 12 9, p. 1.

²⁵ 2009 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/22/EB dėl ieškinių dėl uždraudimo ginant vartotojų interesus 4 straipsnis (OL L 110, 2009 5 1, p. 30).

²⁶ Žr. Direktyvos (ES) 2015/2302 17 straipsnio 1 dalies pirmą pastraipą.

²⁷ Žr. Direktyvos (ES) 2015/2302 17 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą.

²⁸ Direktyvos (ES) 2015/2302 18 straipsnio 1 dalis.

3. ES KELEIVIŲ TEISĖS

- Lėktuvų keleiviai. Nuo išstojimo dienos oro transporto keleivių teises reglamentuojantys ES teisės aktai²⁹ nebegalioja keleiviams, išvykstantiems iš Jungtinėje Karalystėje esančio oro uosto į vienoje iš ES 27 valstybių narių esantį oro uostą, jeigu susijusį skrydį vykdo ne Sąjungos oro vežėjas, t. y. jis neturi vienos iš ES 27 valstybių narių išduotos licencijos oro susisiekimui vykdyti. Tai reiškia, kad nepaisant Jungtinės Karalystės išstojimo iš ES, keleiviai, išvykstantys iš Jungtinės Karalystės į vienos iš ES 27 valstybių narių teritorijoje esantį oro uostą naudodamiesi Bendrijos vežėjo paslaugomis, ir toliau naudojami ES teisės aktų suteiktomis oro transporto keleivių teisėmis. Tačiau ES teisės aktų suteiktos oro transporto keleivių teisės nuo išstojimo dienos negalioja skrydžiams iš Jungtinės Karalystės į ES 27 valstybes nares, kuriuos vykdo ne Bendrijos vežėjai.

ES teisės aktai, kuriais specialios teisės suteikiamos neįgaliesiems ir riboto judumo asmenims keliaujant oru³⁰, nebegalios neįgaliesiems ir riboto judumo asmenims, besinaudojantiems komercinėmis oro transporto paslaugomis, kurie nuo išstojimo dienos išvyksta iš Jungtinėje Karalystėje esančio oro uosto, keliauja per jį tranzitu arba į jį atvyksta. Tačiau iš Jungtinės Karalystės oro uosto į ES 27 valstybėse narėse esantį oro uostą vykstantys oro transporto keleiviai ir toliau naudosis tam tikromis teisėmis, pvz., oro vežėjų pagalba, jeigu skrydį vykdantis vežėjas yra Bendrijos oro vežėjas³¹.

- Laivų keleiviai. Laivų keleivių teises reglamentuojantys ES teisės aktai³² išstojimo dieną ir po jos toliau bus taikomi keleiviams, jeigu įlaipinimo uostas yra vienoje iš ES 27 valstybių narių³³ arba Jungtinėje Karalystėje, kai išlaipinimo uostas yra vienoje iš ES 27 valstybių narių, o paslaugą teikia valstybės narės teritorijoje įsisteigęs arba keleivių vežimo į valstybę narę arba iš jos paslaugas siūlantis vežėjas (Sąjungos vežėjas)³⁴.
- Miesto ir tolimojo susisiekimo autobusų keleiviai. Miesto ir tolimojo susisiekimo autobusų keleivių teises reglamentuojantys ES teisės aktai³⁵ išstojimo dieną ir po jos toliau taikomi keleiviams, besinaudojantiems reguliariomis paslaugomis

²⁹ 2004 m. vasario 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 261/2004, nustatantis bendras kompensavimo ir pagalbos keleiviams taisyklės atsisakymo vežti ir skrydžių atšaukimo arba atidėjimo ilgam laikui atveju (OL L 46, 2004 2 17, p. 1).

³⁰ 2006 m. liepos 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1107/2006 dėl neįgalių asmenų ir ribotos judėsenos asmenų teisių keliaujant oru (OL L 204, 2006 7 26, p. 1).

³¹ Reglamento (EB) Nr. 1107/2006 1 straipsnio 3 dalis.

³² 2010 m. lapkričio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1177/2010 dėl jūrų ir vidaus vandenų keliais vykstančių keleivių teisių (OL L 334, 2010 12 17, p. 1).

³³ Reglamento (ES) Nr. 1177/2010 2 straipsnio 1 dalies a punktas.

³⁴ Reglamento (ES) Nr. 1177/2010 2 straipsnio 1 dalies b punktas ir 3 straipsnio e punktas. Kruizinių laivų keleiviams taikomos specialios taisyklės, žr. Reglamento (ES) Nr. 1177/2010 2 straipsnio 1 dalies c punktą.

³⁵ 2011 m. vasario 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 181/2011 dėl miesto ir tolimojo susisiekimo autobusų transporto keleivių teisių (OL L 55, 2011 2 28, p. 1).

keliaujant³⁶ į Jungtinę Karalystę ir iš jos, jeigu keleivio įlaipinimo ar išlaipinimo punktas yra vienoje iš ES 27 valstybių narių, o suplanuotas maršruto atstumas yra 250 km ar daugiau³⁷.

- Geležinkelių transporto keleiviai. Geležinkelių transporto keleivių teises reglamentuojantys ES teisės aktai³⁸ išstojimo dieną ir po jos toliau bus taikomi keleivių vežimo geležinkeliais paslaugoms Sąjungos teritorijoje,³⁹ jeigu geležinkelio įmonė yra licencijuota 2012 m. lapkričio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2012/34/ES, kuria sukuriama bendra Europos geležinkelių erdvė⁴⁰, 17 straipsnyje nustatyta tvarka.

Komisijos svetainėse, skirtose vartotojų apsaugai (<https://europa.eu/youreurope/citizens/consumers/>) ir keleivių teisėms (https://europa.eu/youreurope/citizens/travel/passenger-rights/index_lt.htm), pateikiama bendroji informacija. Prireikus šie tinklalapiai bus atnaujinti pateikiant daugiau informacijos.

Europos Komisija
Teisingumo ir vartotojų reikalų generalinis direktoratas
Mobilumo ir transporto generalinis direktoratas

³⁶ Nemaršrutinėmis paslaugomis besinaudojantiems keleiviams taikomos specialios taisyklės, žr. Reglamento (ES) Nr. 181/2011 2 straipsnio 3 dalį.

³⁷ Reglamento (ES) Nr. 181/2011 2 straipsnio 1 dalis.

³⁸ 2007 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1371/2007 dėl geležinkelių keleivių teisių ir pareigų (OL L 315, 2007 12 3, p. 14).

³⁹ Reglamento (EB) Nr. 1371/2007 2 straipsnio 1 dalis.

⁴⁰ OL L 343, 2012 12 14, p. 32.